

TEĀTRIS

Lieliski, bet bez Getsbija

Žilbinoši, dinamiski, grandiozi. Īsos vārdos tas gandrīz viss, kas sakāms par izrādi "Lieliskais Getsbijs" Nacionālajā teātrī

ILZE KĻAVIŅA

Latvijas Nacionālā teātra jauniestudējums "Lieliskais Getsbijs" atbilst gadumijas svētku laikam kā dāvana mirdzošā iesaiņojumā. Žilbinoši, dinamiski, grandiozi. Īsos vārdos tas gandrīz viss, kas sakāms par izrādi. Jo reizēm taču gadās, ka pārs un greznas lentes pušķis ir saņemtās balvas vērtīgākā daļa. Mazliet turpinot līdzību, režisores Indras Rogas inscenējumā velti meklēt kaut ko no Frānsisa Skota Ficdžeralda daiļradē iekodētā daudzslāņainā vēstījuma par 20. gadsimta 20. gadu dārdošo/rēcošo (*Roaring Twenties*) romantiski traģisko amerikāņu sapni. Starp citu, par Ficdžeralda laika sabiedrību un tās paradoksālo līdzību ar šodien noteikti vērts izlasīt Martas Martinsones analitisko rakstu "satori.lv" "Getsbija amerikāņu sapnis". Tas būtu jādara pēc izrādes, lai negaidītu no Nacionālā teātra iestudējuma dziļāku saturisko slāni, kā tas iecerēts.

Spožais džeza laikmets jābauda te un tagad – šķiet, tieši to vēsta "ballīte divās daļās", kur kopā ar teātra aktieriem dejo ap trīsdesmit studentu no Latvijas Kultūras akadēmijas bakalaura studiju programmas "Mākslas". Horeogrāfes Ingas Raudingas un viņas asistentu Ginta Danciša sacerēto ekspresīvo kustību partitūru paspilgtina kostīmu mākslinieces Annas Heinrichsones dejotāju tērpi melnos un sārtos toņos. Ar īpašu šiku un ekstravaganču izceļas galveno lomu atveidotāju kostīmi, kopumā vienoti ieturētais un izaicinošais stils nesaistās ar konkrētu modes līniju.

Izrādes kamertoni nosaka starptautiski koncertējošās grupas "Big Al & The Jokers" mākslinieki – Romāns Vendiņš, Zintis Žvarts, Sandris Skeranskis, Eduards Raubiško, Juris Skrajāns, Raitis Aukšmuksts, Pēteris Liepiņš, Alģirds Šuminskis, rādot augstu profesionālu sniegumu un dāvājot īpašu baudu džeza mūzikas baudītājiem. Pagrūti nošķirt izrādes komponista Aleksandra Tomasa Matjussona oriģinālo devumu no mūzikā atraisītās improvizācijas,

KRISTAPS KALNS/PUBLICITĀTES FOTO

Kopā ar teātra aktieriem uz skatuves dejo ap trīsdesmit studentu no Latvijas Kultūras akadēmijas bakalaura studiju programmas "Mākslas". Izrādes kamertoni nosaka grupas "Big Al & The Jokers" mākslinieki.

kas jo plaši skan izvērstajos balles skatos, kā arī inscenējumā ievadā un noslēgumā.

Grūti arī izskaidrot, kāpēc stāsts, kas pirms desmit gadiem piedzīvoja ne gluži veiksmīgu Dž. Dž. Džilindžera skatuves versiju pēc bulgāru dramaturga Hris-to Boičeva melodramas motīviem Liepājas teātrī, aktualizēts šodien. Ja kāds Boičevam pārmeta amerikāņu literatūras sižeta un attiecību vienkāršošanu, tad šoreiz dramaturģa autors Indra Roga dodas tālāk. Īsie un ātri zibošie dialogi gandrīz šķiet kā traucēklis nerimstošas ballītes gaidīšanai, norisei un attiecīgi telpas pārkārtošanai nākamajam svētku raundam.

Nesātīgi krāšņās vides uzstādījumu perfekti iedzīvina scenogrāfs Mārtiņš Vilkārsis, būvējot divstāvu estrādes pacēlumu ar izvērstām simetriskām ovalām trepēm sānos, centrā izvietojot logu un panākot sajūtu, ka salona telpa "iegremdējas" vai "paceļas spārnos". Ar videomākslinieka Toma Zeļģa niansētu kadrējumu apaļajā milzu iluminatorā brīžiem

zib mākoņu kontūras, brīžiem nīrb ūdens atspīdumi, asociatīvi raisot līdzību ar zemūdens kuģi vai lidmašīnu. Asociāciju spēcina galvenā varoņa Getsbija "kapteiņa NEMO" figūra un stāja. Noslēgta vide gluži kā Getsbija izdomāta un dārgi apmaksāta iluzoru sapņu valstība nodrošina to, ka realitātei te nav tiesību iejaukties.

Birst zelts, zib slaidu kāju ritenīši, šurpu turpu ceļo glāžu komplekti, ko steidz mainīt trīs viesmiļi. Par spilgtiem gaismas akcentiem rūpējas Kalvis Kalniņš ("International Fireworks Design"). Skatuve izrādās par mazu. Aktieri lec pāri arī skatuves rampai un defilē starp skatītāju rindām, priekšplāna divāniem pakāpienu vietā nākas izturēt palēcienus jaudīgos triecienus. Darbību caurvijošais bravūrīgais virstonis pārsteidz ar agresivitāti, vieglumu un ātri zūdošu jēgu.

Kā piedeva vizuāli izteiksmīgai ainavai attīstās dramatisks varoņu attiecību divas līnijas. Getsbija (lomā Jēkabs Reinis) un Niku (lomā Uldis Siliņš) saista kopīgas atmiņas par

Uldis Siliņš Nika lomā ar Lienī Sebrī – Džordanu.

kara gaitām, starp viņiem uzmirz pa isam sirsnīgas sapratnes mirklis. Otrā līnijā mezglojas milētāju trīstūris – Getsbijs, viņa īpašā pirms kara milētā sapņu meitene, aristokrāte Deizija un labāko aprindu vērtību iemiesotājs Deizijas vīrs Toms. Taču raksturi un at-

tiecības ieskicēti aptuveni. Nākas piedomāt iespējamo motivāciju varoņiem, sacerot savu versiju par to, piemēram, kāpēc Getsbijs tik ļoti tiecas pēc Madaras Reijeres atveidotās Deizijas, kuru cita starpā grūti saziņēt starp bezpersoniskajiem dejotājiem. Jā, aktieris

atklāj vienā no fināla monologiem Getsbija dziļākos pārdzīvojumus, taču jūtas nepārsniedz skatuves rampu. Iespējams, ka pieradums pie tuvplāniem, ko sagādā bieži redzamie skatuves ekrāni, uztveres ziņā prasa citas intensitātes un klātbūtnes izpausmes.

UZZIŅA

FRENSISS SKOTS FICDŽERALDS,
"LIELISKAIS GETSBIJS", IESTUDĒJUMS
NACIONĀLĀ TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ

Režisore un dramaturģa autore: Indra Roga, režisores asistents Jēkabs Reinis, scenogrāfs Mārtiņš Vilkārsis, kostīmu māksliniece Anna Heinrichsone, komponists Aleksandrs Tomass Matjussons, gaismu mākslinieks Oskars Pauliņš, video mākslinieks Toms Zelģis, horeogrāfe Inga Raudinga, mūzikas grupa "Big Al & The Jokers", specefekti: Kalvis Kalniņš (International Fireworks Design).

Lomās: Jēkabs Reinis, Uldis Siliņš, Egils Melbārdis, Madara Reijere, Liene Sebre, Uldis Anže, Juris Lisners, Raimonds Celms, Evija Krūze, Sanita Paula, Līga Zelģe, Kārlis Reijers, Ivars Kļavinskis u. c.

Getsbija īpašie viesi: Lauris Limbergs, Anna Marija Puķe, Lelde Beāte Kuzņecova, Gints Dancītis, Mārīte Supe, Mārtiņš Emīls Aržanovskis.

Izrādē piedalās Latvijas Kultūras akadēmijas bakalaura studiju programmas "Mākslas" apakšprogrammas "Dramatiskā teātra aktiera māksla" un "Dramatiskā teātra režijas māksla" 2. kursa studenti.

VIEDOKĻI

Anna L.: "Labākā ballīte pilsētā! Izrāde kā krāšņi svētki. Bravo mūziķiem, dejotājiem un visiem aktieriem."

Andris: "Lieliska, pilnvērtīga, krāšņa izrāde. Ļoti patika tērpi, skatuve, skatuve, jaunie studenti un pieredzējušo aktieru spēle. Visu lieliski papildināja "Big Al & The Jokers" grupa ar savu kolorīto izpildījumu. Deizija – Madara Reijere, Džordana – Liene Sebre, abas aktrises lieliski iederas un izpilda savus tēlus izrādē un noteikti sevi piesaka kādai no aktieru balvu nominācijām."

Avots: teatris.lv

Jēkabs Reinis Getsbija lomā un Madara Reijere – Deizija.

Izceļas daži – ekscentriskais individuālists Klipšpringers aktiera Ivara Kļavinska tēlojumā, puritāniski atturīgais Pārvaldnieks Ulda Anžes atveidojumā. Lieliski un gluži kā no citas izrādes šajā šovā ielaužas maza greisirdības ainiņa, ko

kā milzu traģēdiju jaudīgi un pārliecinoši Toma lomā nospēlē Egils Melbārdis.

Nošautais Getsbijs izrādās viltus ziņa, pēc šāviena un to pavadošā sarkanā dūmu putuliša nokritušais varonis pieceļas. Arī nāve ir tikai priekšne-

sums, ballīte turpinās, sabiedrība gaida nākamās iznācienus. Varbūt kādā mirklī var pieļaut, ka režisores Rogas konceptā ir bijis turēt kritisku spoguļi lētu izpriecu banalitātei, taču – kā to paveikt, neiekritot banalitātes ilustrācijā, paliek neatbildēts. **KZ**